

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Bjovulfs Drape eller det Oldnordiske Heltedigt

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Bjovulfs Drape eller det Oldnordiske Heltedigt", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1841_709-com-root.pdf (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

lat., redigeret af.

år 1815.

eng., redigeret af.

ty., betragtet af, undersøgt af.

ty., af.

her: forkærlighed for den antikke romerske (sagn)historie på bekostning af den nordiske.

udspiller sig.

hentyder til.

digt, som stammer fra et folks oldtid.

dvs. danefæ.

pådutter.

allerede.

bogstavrimet.

talemåde for at gøre noget for hurtigt og måske også sjusket, jf. Mau 1879, bind 1, s. 394.

ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 10.387, og Grundtvig 1845, nr. 2.730.

det tilgrundliggende håndskrift.

interesserer mig for.

særlige, specielle.

den gøtiske helt.

gøtiske, dvs. Götaland i det sydlige Sverige.

sveerne (som bor i det mellemste Sverige).

togter.

ganske vist.

her: heltegerninger.

helt, kriger.

lovprisende (helte)digt med omkvæd; her: *Sangen om Bjovulf*.

helte, krigere.

ikke-betydningsbærende hjælpeverbum.

endnu.

venlige hensigter.

uopsætteligt.

i stedet for sandhed.

livvagterne.

ugerninger.

således.

krænkelse; sorg.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

jord.

agtværdige, pålidelige mænd; danske mænd.

blev revet af.

helten, krigeren.

krigstogt, leding.

således.

vil eller skal stræbe (optativ).

hæder.

den ærefulde død på slagmarken.

bestig (hesten).

det onde, overnaturlige væsen.

ikke kan bane.

hæder.

endnu.

himlen.

dvs. mægtede, formåede.

erhverve.

helt sikkert; ganske vist.

dele.

sørg (gl. imperativ pluralis).

i stedet for.

gravhøj.

vil hæve (optativ).

landkendingsmærke.

mindesmærke.

guldsmykket.

meget trofaste (fuld- har forstærkende betydning, men er ofte blot fyldord i vers).

ringbrynje; panserskjorte.

skal modtage (optativ).

næsten.

her: ligbål.

her: døde.

den gøtiske helt. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

gøtisk, dvs. omhandlende Götaland i det sydlige Sverige.

foran.

folkeslags.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

her: folk fra Sortehavsegnen, der ifølge fortalen til *Snorres Edda* indvandrede i Norden under navnet aser. I denne udlægning var aserne således ikke guder, men mennesker, der blev opfattet som guder.

heltemodige folkeslag.

ville.

efternølere; personer, der er født længe efter deres søskende eller af gamle forældre.

historikere eller krønikeskrivere.

dvs. grammatiske.

forholde os til; tage del i.

blodsugerne; her: personer, der suger til sig uden at tilegne sig.

leder af folkeslag.

helte, krigere.

helt sikkert.

dvs. hellere.

bannerfører, fanebærer.

folk af krigere og helte.

det politiske liv.

uddannelsessystemet; studenterfabrikken. Spøgende betegnelse, formentlig dannet af Grundtvig.

huede, behagede.

bestemt.

bannerføreren, fanebæreren.

helt sikkert.

gøtiske bannerførere, fanebærere; dvs. fra Götaland i det sydlige Sverige.

den grundlæggende lighed, fællestrækket.

det gøtiske folks, dvs. i Götaland i det sydlige Sverige.

bannerførere, fanebærere.

udvandrede nordisk-germanske stammer, her: ostro- og visigoterne, der i 300- og 400-tallet e.Kr. invaderede flere europæiske middelhavslande, se dog også indledningen, afsnittet om ordet gotisk. og kommentar til "Ost- og Vest-Gother".

billede på Romerriget.

udskiftede.

såvel.

skjalde af samme digteriske kaliber som Hjarne.

toget.

lovprisende (helte)digt.

dvs. øst- og vestgøtere. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland). Her er dog stor sandsynlighed for, at Grundtvig mener ostrogoter og visigoter.

for hvilket.

helten, krigeren.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

karakteristisk.

uden lyder eller fejl.

eneboeragtige; her: kyske.

åbenbare.

gøtiske, dvs. fra Götaland i det sydlige Sverige.

bannerførere, fanebærere.

ganske vist.

udvandrede nordisk-germanske stammer, her: ostro- og visigoterne, der i 300- og 400-tallet e.Kr. invaderede Det østromerske Rige og bragte Det vestromerske Rige til fald, se dog også indledningen, afsnittet om ordet gotisk og kommentar til "Ost- og Vest-Gother".

dvs. Stærkodder.

gøtiske, dvs. fra Götaland i det sydlige Sverige.

helte, krigere.

bemærkelsesværdigt.

bannerførernes, fanebærernes.

særlige; karakteristiske.

folk fra den germanske folkevandringsstamme burgunderne. Burgunderne var oprindelig bosat omkring Worms ved Rhinen i begyndelsen af 400-tallet, som det skildres i Nibelungen-sagnet om Sigurd Fafnersbane. Senere vandrede de over Rhinen mod Frankrig, hvor de slog sig ned. I dag kaldes dette franske landskab Bourgoigne.

gøtiske, dvs. fra Götaland i det sydlige Sverige.

undtagen.

det lovprisende (helte)digt, gerne med omkvæd; her: *Sangen om Bjovulf*.

kunsthæder.

politiske historie.

småstumper, -stykker.

gøtisk, dvs. i Götaland i det sydlige Sverige.

allerede.

forud for; før.

gøtiske, dvs. fra Götaland i det sydlige Sverige.

angelsak. betegnelse for den germanske stamme chattuarierne. De var oprindelig fra Hessen og slog sig i løbet af 300-tallet sammen med bl.a. frankerne.

allerede.

angelsak., huner [og] hetvarer. Hunerne var et frankisk folk fra Hunaland, mens hetvarerne udgjorde en germansk stamme, oprindelig fra Hessen, som i løbet af 300-tallet slog sig sammen med bl.a. frankerne.

efter lat. attuarier[nes]. De udgjorde en germansk stamme, også kaldet chattuarierne, der oprindelig kom fra Hessen, og som i løbet af 300-tallet slog sig sammen med bl.a. frankerne.

latiniseret omskrivning af Hygelak.

forkortelse for lat. tome, dvs. bind.

dvs. hellere.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

angelsak.; det første ord betyder hav, det andet ord eksisterer ikke på angelsaksisk. Grundtvigs læsemåde (merovingerne) bakkes op af nyere læsninger.

formentlig, sikkert.

frankisk kongeslægt ca. 450-751.

ordet knytter sig til udtrykket "sort på hvidt", men udelades på moderne dansk.

allerede.

krigstogt.

gevinst.

sagn, som stammer fra oldtiden.

efterkommerne.

allerede.

skændes, strides.

lille skaber (modsat Gud som verdens skaber). Ordet er formentlig dannet af Grundtvig som oversættelse fra angelsaksisk og måske med hentydning til Job 33,12-13: "[...] Gud er større end mennesker. Hvorfor vil du føre sag mod ham [Gud], når ingen kan gendrive hans ord?"

angelsak., digter. Ordet scop har konnotationer i retning af hån, forsmædelse.

krigstogt.

her: ære af.

det lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

småstump, -stykke.

prædikensamling.

talemåde om at være forsigtig og evt. overlade det farlige til andre eller opføre sig lumsk som en ræv, jf. Mau 1879, bind 2, s. 202, og Grundtvig 1845, nr. 2.203.

dvs. hælvtten, halvdelen.

helte, krigere.

bortkommet.

det lovprisende (helte)digts; her: *Sangen om Bjovulfs*.

angelsak., siden skulle han.

åbenlyst, helt klart.

bemærkelsesværdigt.

gøtiske, dvs. vedrørende Götaland i det sydlige Sverige.

småstumper, -stykker.

dvs. ramte.

efterfølger.

krigstogt.

Grundtvigs danske oversættelse, *Bjovulfs Drape* (1820).

krigstogtet.

fældede, dræbte.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

ganske vist.

gøtiske, dvs. i Götaland i det sydlige Sverige.

efterfølger.

Grundtvigs danske oversættelse, *Bjovulfs Drape* (1820).

det lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

fyrsteslægter.

gøtisk, dvs. fra Götaland i det sydlige Sverige.

det lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

frankisk kongeslægt ca. 450-751.

allerede.

sagafortællere, historikere, forfattere.

borger så at sige for.

den hedenske oldtid.

lat., 'de bevogtede ham som en agtpågivende tjener'.

eng., egl. familiar spirit, da. skytsånd, vætte.

eng., kærlighed er en skytsånd.

efter Georg Friedrich Creuzers metode.

myte om sagnkongers afstamning; grundliggende myte.

talemåde om aldrig at have hørt noget saa latterligt.

bemærkelsesværdigt.

ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 3.295, og Grundtvig 1845, nr. 1.010.

sorg over mangel på eller længsel efter en konge.

det lovprisende (helte)digt; her *Sangen om Bjovulf*.

angelsak. Håndskriftet har "Ar-Scyldinga" (Fulk m.fl. 2008, s. 18, vers 464), da. æreskjoldunger, dvs. ærefulde efterkommere af kong Skjold.

sagnkongerækken.

helt sikkert eller formentlig.

sorg over mangel på eller længsel efter en konge.

længsel efter en konge.

parallelt med.

dvs.

en efterkommer af Frode Fredegod eller en anden sagnkonge af skjoldungeslægten med navnet Frode.

sagn om sagnkongers afstamning.

formentlig.

det lovprisende (helte)digt; her *Sangen om Bjovulf*.

sagn, som stammer fra oldtiden.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

tilnavn.

det lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

oldisl., højeste, fornemste skjoldunge.

det lovprisende (helte)digts; her: *Sangen om Bjovulfs*.

forfatteren til et drape, dvs. et lovprisende (helte)digt, gerne med omkvæd.

fortidens bedrifter.

krigstogt.

angelsak. Thorkelin har "Hyrde ic þæt Elan / Cwen" (1815, s. 7, linje 20-21). Moderne, tekstkritisk udgave har dog her "hýrde ic þæt [wæs On]elan cwēn" (Fulk m.fl. 2008, vers 62), da. 'har jeg hørt, blev Onelas dronning' (Haarder 2001, vers 62).

angelsak., Onelas dronning (vers 61).

krigstogt.

her: friserkongen; efter 'ēotan', den angelsaksiske betegnelse for friserne eller jyderne.

allerede.

prædikensamling.

her: frisernes; efter 'ēotan', den angelsaksiske betegnelse for friserne eller jyderne.

her: friseren; efter 'ēotan', den angelsaksiske betegnelse for friserne eller jyderne.

Der kendes ikke nogen Sveolod i persongalleriet i *Sangen om Bjovulf*, for Hildeborgs søn er navnløs i digtet. Det angelsak. 'sweolod' betyder ild, flamme. Moderne, tekstkritisk udgave har da også: "hire selfre sunu sweolode befæstan" (Fulk m.fl. 2008, vers 1115), da. 'hendes egen søn skulle overgives til flammerne' (Haarder 2001, vers 1115).

øverste og fineste sale i storgårde eller borge.

fragmentet.

længere.

(den svenske) kronens gods; skat, kostbarhed; skatkammer.

dvs. søster.

her: friserkongens; efter 'ēotan', den angelsaksiske betegnelse for friserne eller jyderne.

åbenlyst, helt klart.

forfatteren til *Sangen om Bjovulf*. Et drape er et lovprisende (helte)digt, gerne med omkvæd.

dvs. kenningen, den poetiske omskrivning.

tapper, uforknyt karl; især om den, der lægger et overdrevent og måske unyttigt heltetmod for dagen.

uden at hans navn nævnes.

således.

gøternes. Gøterne var et folkeslag, som beboede dele af det sydlige Sverige (Götaland).

nemlig, helt sikkert.

bemærkelsesværdige.

dvs. hellere.

fortælling; her: beretningen om Nornegæst fra *Olav Tryggvasons Saga*.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

oldisl. vidtfarende, som rejser vidt omkring.

angelsak., hadubardernes magt.

angelsak., i Heorot (vers 1268).

det lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

virksomme, raske.

kom Roe på.

bogen, skrevet på pergament; her: *Nowell Codex*, der bl.a. rummer den angelsaksiske tekst til *Sangen om Bjovulf*.

angelsak., 'har villet det så' (Haarder 2001, vers 2026).

det bogstavrimende begyndelsesbogstav.

angelsak., vinkede.

angelsak., at vinke.

eng., at vinke, vaje.

udsatte dem for ubehageligheder.

udfordrede hellere Ro.

det bogstavrimende begyndelsesbogstav.

byde rundt; opvarte.

gildesal.

uvenner (arkaiserende).

Grundtvigs danske oversættelse, *Danmarks Krønike af Saxo Grammaticus*, bind 1 (1818).

inddelte.

åbenlyst, helt klart.

efterfølger.

omvending af Røriks fejlslagne forsøg på med rige guldgaver at afværge Rolf Krakes våbenmagt (stålet; se Saxo, 2. bog).

fra oldtiden stammende sagns.

den afdøde konges; her Rolf Krakes.

dvs. nidding, usling.

Grundtvigs danske oversættelse, *Danmarks Krønike af Saxo Grammaticus*, bind 1 (1818).

lat., 'plyndrer af sin gamle dyng [af guld]', citat fra Saxos oversættelse af *Bjarkemål* (Saxo 2005, bind 1, s. 178).

fællesgermansk betegnelse for 'fremmede' folk, sprog og kulturer i egne, som grænsede op til germanske områder; derfor ofte med betydningen romansk, fransk, italiensk.

oldisl., strid, kamp.

oldisl., øje- (i sammensætninger); jysk har formerne 'ugen', 'ugend', 'agende', 'øgind', der alle betyder fremmed.

det er således.

åbenbarer sig.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

bemærkelsesværdigt.

fællesgermansk betegnelse for 'fremmede' folk, sprog og kulturer i egne, som grænsede op til germanske områder; derfor ofte med betydningen romansk, fransk, italiensk.

lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

fornemme slægt.

kongeslægter.

angelsak., konge, fyrste (vers 426, 1043).

angelsak., herre, konge.

angelsak., egl. 'Ing wine', da. Ings venner; navn for danerne. Sagnhistorien kender dog ikke en 'Ing'.

personer knyttet til en husstand (underordnet husbonden).

stammenavn, navn på slægt.

allerede.

oldtidforskere.

ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 12.080 og Grundtvig 1845, nr. 505.

det lovprisende (helte)digts; her: *Sangen om Bjovulfs*.

kender af; ven.

angelsak., ham, dem.

formentlig, sandsynligvis.

Der kendes hverken en Gunnild eller Gunhild i persongalleriet i *Sangen om Bjovulf*.

slår den gøtiske dronning ihjel.

det lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

angelsak., fældede, dræbte (vers 2930).

det lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

det lovprisende (helte)digts; her *Sangen om Bjovulfs*.

angelsak., helmingefruen, dvs. danerdronningen (vers 620).

det lovprisende (helte)digts, gerne med omkvæd.

dvs. søstersønnen.

dvs. søstersøn.

forstavelsen, præfikset.

ty., navn på en sagnfigur, som Grundtvig med udgangspunkt i Grimm 1841 forbinder med Sinfjötle. Denne etymologi deles af moderne forskere, se Fulk m.fl. 2008, s. 466.

formentlig, sandsynligvis.

gøtiske, dvs. fra Götaland i det sydlige Sverige.

overskue.

gøtiske, dvs. fra Götaland i det sydlige Sverige.

frankisk kongeslægt ca. 450-751.

sikkert, bevist.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

frankisk kongeslægt ca. 450-751. Slægtens oprindelse fortaber sig i sagnenes verden, hvor den knyttes til en overnaturlig herkomst.

angelsak., venlighed, venskab (vers 2930).

det bogstavrimende begyndelsesbogstav.

angelsak., nægtet (vers 2921).

allerede.

tydeligt.

helte, krigere.

uventet.

gøtiske, dvs. i Götaland i det sydlige Sverige.

oldtidforskning.

det lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

digtet.

sagnene, som stammer fra oldtiden.

forblev.

det lovprisende (helte)digts; her: *Sangen om Bjovulfs*.

eksempel, som en helt kan spejle sig i, dannet som parallel til ordet 'kongespejl', der udgør en hel genre.

tydeligvis.

her formentlig: gotiske, dvs. nordeuropæiske, se indledningen, afsnittet om Ordet gotisk.

over for, op imod.

forfatter til et drape, dvs. et lovprisende (helte)digt, her: *Sangen om Bjovulf*.

sagn, som stammer fra oldtiden.

bemærkelsesværdige.

talemåde for, at udviklingen går fremad. Talemåden kan evt. have et ironisk anstrøg, jf. Mau 1879, nr. 5.137, og Grundtvig 1845, nr. 1.504.

krigstøgt.

her: friserkonge; efter 'ēotan', den angelsaksiske betegnelse for friserne eller jyderne.

fragmentet.

ganske vist.

kan man læse (optativ).

dvs. hjelm.

alt sammen.

varetægt, besiddelse.

dygtigt, omhyggeligt.

den gøtiske helt, dvs. fra Götaland i det sydlige Sverige.

endnu.

selv om han er.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

endda, bare.

onde, usle gerninger.

skal dømmes (optativ).

dvs. skjulte.

rundt om.

dvs. hal, kongsgård.

agtværdige, pålidelige mænd; danske mænd.

hobevis, store mængder.

beslutning, vilje.

dvs. brod.

dvs. tænkte.

fjende; person, der bærer had eller nag til en.

fik overdraget.

vil beskytte.

styg, nederdrægtig.

skæmmet.

reddet i sidste øjeblik; talemåde, jf. Mau 1879, bind 1, s. 482, og Am 4,11. En brand er et brændestykke med ild i.

bogen, skrevet på pergament; her: *Nowell Codex*, der bl.a. rummer den angelsaksiske tekst til *Sangen om Bjoelvf*.

allerede.

så langt, som to arme kan række (egl. 3 alen, dvs. 188 cm.).

som tækket med spidse hjelme (om flammerne).

hastigt.

brave, tapre.

helte-, krigerskjolde.

heltes, krigeres.

hastigt.

dybt ulykkelige (fuld- har forstærkende betydning, men er ofte blot fyldord i vers).

den gøtiske, dvs. fra Götaland i det sydlige Sverige.

helte-, krigerskare.

helte-, krigsgrav.

den gøtiske helts, her: Bjoelvf.

også.

guld fra (dragens) hule.

begravet.

lovprisende (helte)digt, gerne med omkvæd.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

lovpriste.

konge (arkaiserende).

lys.

således.

lovprisningen af ham.

smidig, ydmyg.

tronstolen; også i overført betydning: kongemagten.

brav, hæderlig.

ypperlig, fortrinlig.

Grundtvigs danske oversættelse, *Bjovulfs Drape* (1820).

allerede.

højeste embedsmand i de nordiske riger i middelalderen.

tydeligvis, helt klart.

helt, kriger.

talemåde, jf. Mau 1879, bind 2, s. 610. Betydningen er her: træde kækt i møde.

her: friserkongen; efter 'ēotan', den angelsaksiske betegnelse for friserne eller jyderne.

det lovprisende (helte)digt, her: *Sangen om Bjovulf*.

her: friserkongen; efter 'ēotan', den angelsaksiske betegnelse for friserne eller jyderne.

endnu.

angelsak. Moderne, tekstkritisk udgave har "feallan scolde. / Nē hūru Hildeburh herian þorfte / Ēotena trēowe" (Fulk m.fl. 2008, vers 1070-1072), da. 'faldt [...]. / I sandhed Hildeborg behøvede ikke / tale kønt om friserkæmpernes troskab' (Haarder 2001, vers 1070-1072).

Grundtvigs danske oversættelse, *Bjovulfs Drape* (1820).

her: frisernes; efter 'ēotan', den angelsaksiske fællesbetegnelse for friserne og jyderne.

digt, der rummer en lære af spekulativ, videnskabelig, moralsk eller nyttig art.

digte, der rummer en lære af spekulativ, videnskabelig, moralsk eller nyttig art.

helt, kriger.

prale af; slå på (i overført betydning).

dvs. æg og od, fast betegnelse for stikvåben.

bukke under, give fortabt; dø.

uanset hvor.

overmand.

Grundtvigs danske oversættelse, *Bjovulfs Drape* (1820).

sluppet afsted med; udført.

Grundtvigs danske oversættelse, *Danmarks Krønike af Saxo Grammaticus*, bind 2 (1819).

det lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

ordet knytter sig til udtrykket "sort på hvidt", men udelades på moderne dansk.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

her: leder.

holdt ikke længere mund; omvending af ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 10.087 og Grundtvig 1845, nr. 2.652.

skaldede, blege isse; her: sig selv.

kamp.

huskede han.

stik.

helte-, krigersind.

helte-, krigerbedrift.

udøvet.

panserskjorter.

banner, fane.

slagmarken.

nedslagtning af helte, krigere.

går (gl. sideform til gå).

Førstetrykket (1820, s. 184) har her: "Søn ei veed, hvis Bane", hvilket giver bedre mening: en kriger, som bliver en endnu ukendts banemand.

Grundtvigs danske oversættelse, *Bjowulfs Drape* (1820).

er blevet skamferet af ilden, se indledningen, afsnittet om den oprindelige Bjovulftekst.

braves, modiges.

pinefuld, ubehagelig.

dvs. hal, kongsgård.

heltene, krigerne.

også.

hentydning til ordsproget om at være karl for sin hat, dvs. at være sin opgave voksen; jf. Mau 1879, bind 1, s. 504, og Grundtvig 1845, nr. 1.400.

panserskjorten.

holdbarhed.

overgreb, overlast.

helte-, krigerskuldre.

harpespil.

rovfuglen, der æder krigernes lig på slagmarken, formentlig en allusion til Hræsvælgr.

ikke-betydningsbærende hjælpeverbum.

sygdom (sot), der fører til døden.

helte, krigere.

således.

store, mægtige hånd.

Grundtvigs danske oversættelse, *Bjowulfs Drape* (1820).

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

gøtiske, dvs. i Götaland i det sydlige Sverige.

den hurtige svend (allusion til den sagnhistoriske Sigvard Snarensvend).

konge (arkaiserende).

behold (gl. imperativ pluralis).

i sandhed (et folkeviseudtryk).

ild.

helt, kriger.

rosenblomst; et folkeviseudtryk, der er metafor for smuk kvinde.

du smukke unge kvinde.

mange gange (fuld- har forstærkende betydning, men er ofte blot fyldord i vers).

opholdsrummet for kvinderne.

omvending af Røriks fejlslagne forsøg på med rige guldgaver at afværge Rolf Krakes våbenmagt (stålet; se Saxo, 2. bog).

mangen en (fuld- har forstærkende betydning, men er ofte blot fyldord i vers).

helte, krigere.

dødssang.

i samtale med ørne (som ligeledes vil spise ligene af de faldne).

(de døde) hertes eller krigeres fedt.

Grundtvigs danske oversættelse, *Bjowulfs Drape* (1820).

uoverskuelig.

sagn, som stammer fra oldtiden.

ganske vist.

lærenemme; som har let ved at forstå eller tilegne sig noget.

endnu.

allusion til ordsprog, jf. Mau 1879, nr. 2.678: "Gammelt Træ taal' ikke Flytning".

er ligeglåd med; tager ikke hensyn til.

syn på.

åbenlyst.

her: svenskernes.

forfattet eller digtet.

englænder. Grundtvig hentyder til de to engelske værker, han omtaler, dvs. Kemble 1835 og Kemble 1837.

Grundtvig hentyder til de to tyske værker, han omtaler, dvs. Leo 1839 og Ettmüller 1840.

forfatter til et drape, dvs. et lovprisende (helte)digt, gerne med omkvæd.

formentlig, sandsynligvis.

her: Nordeuropa.

bruger alle kræfter, anstrenger sig meget.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

det lovprisende (helte)digts; her: *Sangen om Bjovulfs*.

helt sikkert.

enten den svenske ø Gotland eller den sydlige del af Sverige, Götaland.

danskerne.

enten den svenske ø Gotland eller den sydlige del af Sverige, Götaland.

gøtisk-svenske, dvs. som angår både Götaland og Svealand.

talemåde, jf. Mau 1879, nr. 7.003, og Grundtvig 1845, nr. 1.997.

ordsprog om at rage for meget til sig, skaffe sig ulovlig fordel, jf. Mau 1879, bind 1, s. 221.

velbefæstet; strategisk gunstig.

enten den svenske ø Gotland eller den sydlige del af Sverige, Götaland.

ældre ty., Skandinavien.

angelsak., Skåne.

angelsak., Skåne.

ty., skillevæg.

lat., (formentlig om) den skandinaviske halvø. Udtrykket stammer fra Paulus Diaconus' *Historia gentis Langobardorum* (da. Langobardernes historie). Grundtvig citerer her Leo 1839, s. 50.

lat., Skandinavien.

oldtidforskere.

fortabt.

allerede.

germanske, tyske.

afarter.

germanske, tyske.

allerede.

tysk oversættelse af angelsak. Hreosnabeorh (da. Røsnabjerg). Udtrykket ses dog ikke hos Leo 1839, s. 59. Grundtvig har tidligere kaldt stedet "Hrosna-Bjerg" (1820, s. 215).

det lovprisende (helte)digts; her: *Sangen om Bjovulfs*.

åbenlyst.

ty., egl. 'Riesengebirge' (da. 'de kæmpestore bjerge'), navn på bjergkæden mellem Schlesien og Bøhmen.

gøtiske, dvs. i Götaland i det sydlige Sverige.

det lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

angelsak., indelukke, aflukke (vers 2892 og 2960).

det lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

selv hvis hun havde meget (at gøre med Offa).

det lovprisende (helte)digts; her: *Sangen om Bjovulfs*.

angelsak., i Skåneland (vers 19).

angelsak., Skåne.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

ældre ty., Skandinavien.

sandsynligt.

det lovprisende (helte)digts; her: *Sangen om Bjovulfs*.

angelsak., hadubarder.

stednavn (nomina locorum).

det lovprisende (helte)digts; her: *Sangen om Bjovulf*.

dvs. remsen.

dvs. tilhørende folkeslaget habubarderne.

talemåde om ikke at have fordel ved alt, hvad man gør, jf. Mau 1879, nr. 8.622, og Grundtvig 1845, nr. 2.324.

Grundtvigs oversættelse af angelsak. "Weder-mearc", da. vedergøternes land, dvs. Götaland (vers 299).

middelmådigt.

det lovprisende (helte)digts; her: *Sangen om Bjovulfs*.

det lovprisende (helte)digts; her: *Sangen om Bjovulf*.

overlevede.

bibliotekssignaturen.

Grundtvigs foregribende oversættelse af det følgende latin.

lat., 'en fortræffelig poetisk afhandling'.

næsekonger, dvs. konger, som kun havde lidt land (et næs) at råde over; småkonger uden egl. rige og magt.

bogen, skrevet på pergament; her: *Nowell Codex*, der bl.a. rummer den angelsaksiske tekst til *Sangen om Bjovulf*.

det lovprisende (helte)digts; her *Sangen om Bjovulf*.

helt sikkert.

her: bombardement med ildraketter (af København i 1807).

det lovprisende (helte)digts; her *Sangen om Bjovulf*.

her: mere ukorrekt.

urimeligt.

med det samme, øjeblikkeligt.

talemåde, der betyder 'sikkert vidnesbyrd', jf. Mau nr. 9.911 og Grundtvig 1845 nr. 2.630.

angelsak. Moderne, tekstkritisk udgave har "oncerbendum" (Fulk m.fl. 2008, vers 1918), da. 'ankerbånd' (Haarder 2001, vers 1918).

eng., 'der kan ikke være tvivl om, at Grundtvigs forslag, oncerbendum [da. ankertove], er korrekt'.

her: kommenterede, rettede af Rask selv.

dvs. Thorkelin 1815.

dvs. postskriptummet, efterskriftet.

nedgøre.

dvs. Thorkelin 1815.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

det lovprisende (helte)digts; her: den engelske udgave, *A Translation of the Anglosaxon poem of Beowulf* (Kemble 1837).

oversigt.

lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

griske efter.

dvs. lærte.

ordsprog: "Ave er god, naar den kommer i Tide", jf. Mau 1879 nr. 366, og Grundtvig 1845, nr. 115. Ave betyder optugtelse eller disciplin.

det er sådan.

det lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

dyr åndelig næring; overpris.

afskrift.

bogen, skrevet på pergament; her: *Nowell Codex*, der bl.a. rummer den angelsaksiske tekst til *Sangen om Bjovulf*.

det lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

efterfølger.

allerede.

eng., frisere.

artillerihest, dvs. heste til krigsbrug.

eng., krigsdyr; heste til krigsbrug. Udtrykket er Kembles.

her: oversat *Sangen om Bjovulf*.

blive gjort til grin.

angelsak., den tapre, den kampduelige (vers 312).

dvs.

angelsak., enten vildt dyr eller tapper, duelig.

eng., krigsdyr; heste til krigsbrug. Udtrykket er Kembles.

variation af det rimede ordsprog "Sky sig Land og sky sig Ly! Ingen kan sin Skæbne fly", jf. Grundtvig 1845, nr. 2.628.

den ros.

artillerihest, dvs. hest til krigsbrug.

ganske vist.

ringe.

forventning, forhåbning.

sikkert, nok.

i utide.

allerede.

sikkert.

her: germanske, nordeuropæiske.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

bogen, skrevet på pergament; her: *Nowell Codex*, der bl.a. rummer den angelsaksiske tekst til *Sangen om Bjovulf*.

det lovprisende (helte)digt; her: *Sangen om Bjovulf*.

det lovprisende (helte)digts; her: *Sangen om Bjovulfs*.

digtform.

aldeles, bemærkelsesværdigt.

antikken.

det kristnede Europas litteratur (Grundtvigs udlægning).

allerede.

ophøjelsen på det europæiske kontinent. Hentydning til Christoph Martin Wielands oversættelser af Shakespeare til tysk i 1760'erne og den efterfølgende shakespearebegejstring hos Goethe og andre dramatikere.

hjemlandet.

her: det angelsaksiske håndskrift indeholdende digte, formentlig *Exeterbogen*.

oversigt, anmeldelse.

kender af det angelsaksiske; her: Grundtvig om sig selv.

ganske vist.

Anvendt litteratur

- Creuzer, Georg Friedrich (1810-1812) *Symbolik und Mythologie der alten Völker, besonders der Griechen*, 1-4. Leipzig & Darmstadt
- Ettmüller, Ernst Moritz Ludwig overs. (1840) *Beowulf. Heldengedicht des achten Jahrhunderts. Zum ersten Male aus dem Angelsächsischen in das Neuhochdeutsche stabreimend übersetzt*. Zürich
- Grimm, Jacob (1841) "Sintarfizilo" i *Zeitschrift für deutsches Alterthum*, bind 1, s. 2-6. Leipzig
- Grundtvig, N.F.S. (1820) *Bjovulfs Drape. Et Gothisk Helte-Digt fra forrige Aar-Tusinde af Angel-Saxisk paa Danske Riim*. København
- Grundtvig, N.F.S. (1845) *Danske Ordsprog og Mundheld, samlede og ordnede af Nik. Fred. Sev. Grundtvig*. København
- Haarder, Andreas overs. (2001) *Sangen om Bjovulf*. København
- Hickeys, George & (1705) "[Finnsburh Fragment]" i *Antiquæ Literaturæ Septentrionalis libri duo. Quorum primus Georgii Hiccesii S.T.P. Linguarum Vett. Septentrionalium Thesaurum Grammatico-Criticum & Archæologicum*, 1-2, s. 192-193. Oxford
- Kemble, John Mitchell udg. (1835) *The Anglo-Saxon Poems of Beowulf, the Travellers Song and the Battle of Finnesburh*. London
- Kemble, John Mitchell overs. (1837) *A Translation of the Anglo-Saxon Poem of Beowulf [...]*. London
- Klaeber, Friederich udg. (2008) *Klaeber's Beowulf and the Fight af Finnsburg*, udg. R.D. Fulk, Robert E. Bjork & John D. Niles, 4. udg. Toronto & Buffalo & London
- Leo, Heinrich (1839) *Bëowulf, dasz älteste deutsche, in angelsächsischer Mundart erhaltene, Heldengedicht*. Halle
- Mau, Edvard (1879) *Dansk Ordsprogs-Skat*, 1-2. København
- Saxo Grammaticus (2005) *Gesta Danorum*, da. Danmarkshistorien, udg. Karsten Friis-Jensen & overs. Peter Zeeberg, 1-2. København
- Thorkelin, Grímur Jónsson udg. (1815) *De Danorum Rebus Gestis Secul. III & IV. Poëma Danicum Dialecto Anglosaxonica. Ex Bibliotheca Cottoniana Musaei Britannici*. København